

ТАТУЛЫҚ ПЕН БІРЛІК — БАСТЫ ҚҰНДЫЛЫҚ

Қазақстан халқы Ассамблеясы 1995 жылы құрылды және оның негізгі мақсаты елдегі барлық этникалық топтар арасындағы достық пен түсіністікті нығайту, ұлтаралық келісімді қамтамасыз ету, сонымен қатар азаматтық теңдік пен құқықты қорғау болды. ҚХА өз жұмысын Қазақстан Конституциясына және басқа да заңнамалық актілерді негізге ала отырып атқарды. ҚХА-ның құрылуы еліміздегі көпэтносты қоғамның бейбіт әрі үйлесімді өмір сүруіне жол ашты.

Ассамблея ұлтаралық мәселелерді шешу және әртүрлі мәдениеттердің өзара қарым-қатынасын қалыптастыруға баса назар аударып келеді. Оның басты құндылықтары – этносаралық татулық, азаматтық бірлік және мемлекет тарапынан барлық этникалық топтардың мүдделеріне құрметпен қарау.

Қазақстан халқы Ассамблеясының құрылымы және қызметі ТМД елдеріндегі басқа мемлекеттерде ұқсас институттардың жұмысымен салыстырғанда өзіндік ерекшеліктерге ие. ТМД-ға қатысушы мемлекеттердің көпшілігінде ұлтаралық келісімді қамтамасыз ету үшін арнайы мемлекеттік құрылымдар жұмыс істейді, бірақ олар әртүрлі басқару модельдеріне ие.

Мәселен, Ресейде ұлтаралық қатынастарды басқару үшін бірнеше мемлекеттік құ-

рылымдар бар. Соның ішінде Ресей Федерациясы Президентінің жанындағы Ұлтаралық қатынастар кеңесі және этномәдени қауымдастықтармен жұмыс істейтін комитеттер. Ресейдің көпұлтты қоғамында ұлтаралық мәселелерді басқару жүйесі дәстүрлі түрде орталықтандырылған, ал Қазақстандағы модельде Ассамблея тек этникалық топтардың мүдделерін қорғау ғана емес, сонымен қатар оларды қоғамның барлық салаларына тарту мақсатында жұмыс істейді.

Ал Беларусьте ұлттардың қатынастарын реттеу үшін арнайы институттар жоқ, бірақ, ұлтаралық келісім мәселесі елдің заңнамасында ерекше орын алады. Бұл елде ұлтаралық қатынастар жүйесі негізінен тіл мәселесіне және мәдени интеграцияға бағытталған. Алайда Қазақстанның ҚХА-сы

сияқты арнайы институт қалыптаспаған.

Әзербайжанның этникалық қатынастарын басқаруда арнайы мемлекеттік құрылымдармен көпмәдениеттілікке бағытталған саясат бар. Бірақ Әзербайжанның жүйесінде Қазақстан халқы Ассамблеясы сияқты халықтардың мүдделерін қорғауға бағытталған біртұтас ұлттық құрылым жоқ.

Көршілес Қырғыз Республикасы халқы Ассамблеясы 1992 жылы ұлтаралық қатынасты жақсарту, елде тұратын түрлі этностар арасындағы тұрақтылық пен ынтымақтастықты қамтамасыз ету мақсатында құрылған. Ол әртүрлі этникалық және мәдени топтар арасындағы консенсус пен сындарлы диалогқа жәрдемдесетін консультативтік және үйлестіруші орган ретінде қызмет етеді.

Қазақстан халқы Ассамб-

леясының 30 жылдық қызметі елімізде ұлтаралық келісім мен ұлттық бірлікті сақтауда маңызды рөл атқарды. ҚХА-ның қызметі тек Қазақстанда ғана емес, ТМД елдерінде және әлемде ұлтаралық қатынастарды басқарудың ерекше моделіне айналды. Қазақстанның тәуелсіздік жылдарында қол жеткізген жетістіктері көптеген басқа мемлекеттерге үлгі бола алады. Келешекте ҚХА өзінің құрылымын жетілдіріп, көпұлтты қоғамды қолдау жолында одан әрі маңызды жұмыс жүргізетініне сенім мол.

Жасұлан ОРЫНБАЕВ,
Шымкент қаласы ҚХА
ғылыми-сарапшылық тобы
жанындағы жас ғалымдар
клубының мүшесі,
М.Әуезов атындағы
ОҚУ аға оқытушысы,
халықаралық
қатынастар магистрі